

Duurzaamheidsvisie: 'Ruimte om groen te bouwen'

Mobilis kiest voor een groene bouwvisie met de focus op energie, materialen en klimaatadaptatie. Bij elk infraproject legt TBI-onderneming Mobilis zeven punten langs de impact-meetlat. 'Kansen genoeg, maar we benutten in de praktijk nog lang niet alle opties', weten duurzaamheidsexperts Marjan Kloos en Josefine Rook.

Tekst: Mobilis

Circulair denken, hergebruik en zuinig zijn met primaire grondstoffen is al meer dan tien jaar een belangrijk thema bij Mobilis. Ideeën genoeg, maar de praktijk blijkt weerbarstig. De emissieloze bouwplaats is nog niet helemaal gerealiseerd, maar Mobilis bouwt nu met de A16 Rotterdam binnen aannemerscombinatie De Groene Boog wel aan de eerste energieneutrale tunnel ter wereld.

Het team van Marjan Kloos en Josefine Rook zorgt dat Mobilis dagelijks buiten aan de slag is met 'Parijs', CO₂ en het veranderende klimaat. Duurzame maatregelen hebben voor de projecten buiten een vertaalslag nodig in de vorm van zwaartepuntanalyses, footprints, emissies en MKI. In de praktijk betekent dat veel afstemming en rekenwerk, van de tender-fase tot aan de oplevering van een project. 'Wat je belooft, moet je wel aantonen en waarmaken.'

Hoe vertaalt de extra aandacht voor duurzaamheid zich bij Mobilis?

Marjan: "Bij steeds meer infra-projecten is aandacht voor een duurzame aanpak. Energieneutraal werken begint steeds meer door te dringen. Zowel in de bouw-fase als in de periode dat een sluis, tunnel of zuivering in gebruik is. Met onze visie en focuspunten willen we daar vaart achter zetten. Zo willen we standaard voor elk bouwproject een footprint met de milieu-impact maken. Daar zijn we

al mee begonnen bij de A16 Rotterdam, de Singelgrachtgarage Amsterdam, sluis Eefde, onderdoorgang Elst en Heiloo, maar ook bij de Rijnlandroute en Zuidasdok/OVT. Tegelijk stimuleert de CO₂-prestatieladder emissies terug te dringen. We staan bovenaan die ladder, maar juist bij trede vijf heeft een onderneming de plicht om de lat nog steeds hoger te leggen en nieuwe uitdagingen aan te gaan. Ik ben sinds kort een van de deskundigen die daarover meedenkt bij de stichting SKAO." Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Onder-nemen (SKAO) is de onafhankelijke eigenaar en beheerder van de CO₂-Prestatieladder en verantwoordelijk voor het gebruik en de doorontwikkeling van het certificeringsschema.

Josefine: "Energieneutrale projecten zijn binnen een paar jaar de norm als het aan ons ligt. De A16 Rotterdam is ons meest duurzame project, maar ook bij sluiscomplex Eefde en de Rijnlandroute zijn grote stappen gemaakt. De Sluis Eefde draait met een eigen zonnepark al helemaal energieneutraal. Bij de Corbulotunnel in de RijnlandRoute is bij het ontwerp al veel gedaan om het energieverbruik terug te dringen, zoals daglicht in de tunnel via Solar Optic Fiber. Lenscollectoren bovengronds vangen het zonlicht op en brengen het zonlicht via glasvezelkabels naar het begin van de tunnel. Zo besparen we fors op de ingangsverlichting, die normaal gesproken veel energie kost. Het is voor het eerst dat deze techniek wordt toegepast in een tunnel."

EEN ECHT OPTIMALE AANPAK IS ALTIJD MAATWERK

Waar is de meeste winst te behalen?

Josefine: “Voor Mobilis is de meeste winst te behalen door goed na te denken over het gebruik van beton, staal, grondverzet en asfalt. Meestal maken we een zwaartepuntanalyse waaruit klip en klaar blijkt op welke punten de meeste milieuwinst is te behalen. Samen met het hele team kijken we vervolgens hoe die winst te verzilveren is en hoe gebruik, verbruik en emissies zijn terug te dringen. Een echt optimale aanpak is altijd maatwerk.”

Marjan: “Als duurzaamheidscoördinator moet je overal een beetje verstand van hebben. Winst is te behalen bij transport, techniek, inkoop, materialen, ontwerp en calculatie. Duurzaam werken zit in alle aspecten van de bouw, in de hele keten. En op alle vlakken kan de lat hoger. Genoeg te doen. En dat blijft zo. Versterking van ons team is welkom.”

Extra stappen maken, klinkt goed. Hoe doen jullie dat?

Marjan: “Zoals gezegd is er al best lang aandacht voor duurzaamheid, maar vooral ad hoc en op projectbasis. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat een duidelijke lijn

meestal ontbrak. Succes mag niet langer afhankelijk zijn van gelukstreffers. Samen met TBI is afgelopen jaar hard gewerkt aan een duidelijke visie met twee zwaartepunten. Die knoop is nu doorgehakt: de focus ligt op energie en materialen. Voor heel TBI is die focus hetzelfde en voor Mobilis maken we daarbinnen een vertaalslag naar infra-projecten met zeven aandachtspunten.”

Josefine: “Op het gebied van energie en materialen doen we nu ook al veel. We bekijken per project naar het terugdringen van verbruik van brandstof en proberen zoveel mogelijk materialen te hergebruiken. Bijna altijd zijn er duurzame alternatieven beschikbaar en meestal zijn die helemaal niet veel duurder. Denk aan emissieloos slopen, maar ook circulair grondverzet. Met de overname van Struijk verlengt TBI Infra een stukje van de hele bouwketen. Met circulaire aandacht moet je zowel aan de voorkant als aan de achterkant kijken. Modulair bouwen helpt, maar hergebruik van beton ook. En denk daarnaast aan logistiek en vervoer over water. Vooral in de drukke binnensteden loont dat de

Zonnecollectoren langs de Rijnlandroute | Foto Fred Leefflang

moeite. Mobilis is daarvoor een alliantie aangegaan met CityBarging, die alleen met emissieloze schepen vaart. Nieuw is de focus op klimaatadaptatie.”

Betekent klimaatadaptatie inspelen op klimaatverandering?

Josefine: “Eigenlijk wel. De klimaatextremen waar je rekening mee moet houden zijn hoosbuien, maar ook droogte en hittestress. De meeste winst is te behalen in de ontwerpfase, zoals het creëren van groene buffers die water kunnen vasthouden en de plek van installaties. Door installaties modulair te plaatsen en hoog op te hangen, is minder risico op schade bij overstromingen. Dat hebben we bijvoorbeeld gedaan bij de rioolwaterzuiveringsinstallaties in Panheel en Weert.”

Marjan: “Bij klimaat valt onze focus ook op ecologie en natuur. Daarbij willen we biodiversiteit stimuleren en een goed leefklimaat creëren voor insecten en dieren. Zoals bij de Amstelstroombrug in Amsterdam waar vissen kunnen paaien in de pylonen doordat daar onder water ruimte voor is. Voor vleermuizen en vogels zitten in de constructie eigen holtes om te nestelen. Midden in de stad. Maar denk verder aan natuurvriendelijke oevers en bermen of insectenwallen. Zelfs een emmer regenwormen kan helpen om de bodem te verbeteren.”

Een emmer regenwormen? Dat klinkt wel erg makkelijk.

Josefine: “Kleine stapjes zijn ook stapjes. Bij bouwprojecten gebeurt nu nog weinig op het gebied van klimaatadaptatie. Simpel beginnen en eerst de makkelijke oplossingsmogelijkheden benutten maken al een wereld van verschil. Dus gaten en hoekjes voor vleermuizen, vogels en insecten. En loze ruimte gebruiken voor bloemen en planten of juist drijvende zonnepanelen.”

Marjan: “In de praktijk kán al veel meer dan we nu doen. Als opdrachtgevers ons iets meer ruimte zouden geven en iets minder zouden voorschrijven, zou dat enorm helpen. Sommige opdrachtgevers eisen toepassing van nieuwe materialen en dan mag je niks hergebruiken. Door veel dwingend vast te leggen blijft minder ruimte over voor nieuwe duurzame initiatieven. Dat is soms echt jammer.”

Zijn er al goede voorbeelden?

Beiden: “Gelukkig wel. Rijkswaterstaat geeft die ruimte bij de bouw van de A16 Rotterdam. Maar denk ook kleiner, zoals bij het onderhoudscontract ROGO. De raamovereenkomst Groot-Onderhoud (ROGO) heeft betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden aan civiele constructies. Daar geeft Amsterdam de ruimte om samen met andere bouwers duurzame initiatieven te belonen. Creatieve ideeën en ambities genoeg, het is vooral ook dóen.”

Sluiscomplex Eefde, een van de eerste bouwprojecten waarvoor Mobilis een footprint met de milieu-impact maakte Foto Mobilis

Mobilis bouwt met de A16 Groene Boog aan de eerste energieneutrale tunnel ter wereld (Rottemertunnel) Foto Vincent Bakker

Het Solar Optic Fiber (SOFI-systeem) van de Corbulotunnel in de Rijnlandroute Foto Vincent Basler

Duurzame kennisgebieden van Mobilis:

- Circulair: ontwerp, materialen, milieu-impact
- Energie: Trias energetica, elektrificatie
- Bouwplaats: Circulair slopen, afvalmanagement
- Financieel/juridisch: Klimaatstrategie
- Inkoop: Inkoopprocessen en contracten
- Rapportage: methode en processen

Meer informatie

www.mobilis.nl